POSTANOWIENIE SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (piąta izba)

z dnia 9 listopada 2009 r. *

W sprawie T-45/01 DEP

Stephen G. Sanders, zamieszkały w Oxon (Zjednoczone Królestwo), oraz 94 pozostałych skarżących, których nazwiska są zamieszczone w załączniku, reprezentowani I. Huttona i B. Laska, barristers,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez J. Curralla, działającego w charakterze pełnomocnika,

strona pozwana,

* Język postępowania: angielski.

popieranej przez:

Radę Unii Europejskiej, reprezentowaną przez J.P. Hiksa i B. Driessena, działających w charakterze pełnomocników,

interwenient,

mającej za przedmiot wniosek o ustalenie kosztów w następstwie wyroku Sądu z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie T-45/01 Sanders i in. przeciwko Komisji (Zb.Orz. s. II-2665),

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI
WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (piąta izba),

w składzie: M. Vilaras (sprawozdawca), prezes, M. Prek i V.M. Ciucă, sędziowie,

sekretarz: E. Coulon,

wydaje następujące

Postanowienie

Stan faktyczny, postępowanie i żądania stron

1 W skardze złożonej w sekretariacie Sądu w dniu 27 lutego 2001 r. skarżący — Stephen G. Sanders oraz 94 pozostałych skarżących, których nazwiska są zamieszczone w załączniku — wnieśli o zasądzenie odszkodowania za szkodę majątkową poniesioną przez nich w związku z niezatrudnieniem w charakterze członków personelu tymczasowego Wspólnot Europejskich do świadczenia pracy w ramach wspólnego przedsiębiorstwa Joint European Torus (JET).

2 W wyroku z dnia 5 października 2004 r. w sprawie T-45/01 Sanders i in. przeciwko Komisji (Zb.Orz. s. II-3315, zwanym dalej „wyrokiem wstępnym") Sąd zobowiązał Komisję do naprawienia szkody poniesionej przez każdego ze skarżących z tego tytułu, wezwał strony do przedłożenia w terminie 6 miesięcy licząc od dnia ogłoszenia wyroku należnych kwot odszkodowania ustalonych w ugodzie, a w braku ugody — wniosków zawierających dane liczbowe. Kwestię kosztów Sąd pozostawił do rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

3 Nie mogąc dojść do porozumienia co do wysokości odszkodowania, strony przekazały Sądowi swoje żądania zawierające dane liczbowe.

4 W wyroku z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie T-45/01 Sanders i in. przeciwko Komisji (Zb.Orz. s. II-2665, zwanym dalej „wyrokiem końcowym") Sąd ustalił należne każdemu ze skarżących odszkodowanie i zasądził je od Komisji, a nadto zobowiązał ją do pokrycia jej własnych kosztów oraz kosztów poniesionych przez skarżących w trakcie całego postępowania.

5 Wobec braku porozumienia z Komisją w przedmiocie wysokości kosztów skarżący, pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 4 marca 2009 r., wnieśli o ustalenie kosztów przez Sąd, na podstawie art. 92 § 1 regulaminu, na kwotę 449 472,14 funtów szterlingów (GBP).

6 W uwagach złożonych w sekretariacie Sądu w dniu 12 czerwca 2009 r. Komisja wniosła o ustalenie przez Sąd, że wysokość kosztów podlegających zwrotowi na rzecz skarżących wynosi 250 000 GBP.

Co do prawa

Argumenty stron

7 Skarżący podnoszą, że postępowanie trwało sześć i pół roku, wymagało trzech rozpraw i dwóch długich wyroków Sądu, a także znaczącego nakładu pracy.

8 Różnorodność i złożoność podnoszonych kwestii wynikała częściowo, ich zdaniem, z zachowania Komisji, która bezzasadnie domagała się dowodu swojej odpowiedzialności od każdego z 95 skarżących. Nieugięte stanowisko Komisji, która niesłusznie kwestionowała żądanie skargi zarówno co do zasady odpowiedzialności, jak i wysokości szkody, stanowi w ich przekonaniu istotny element przy ustalaniu kosztów podlegających zwrotowi.

9 Z drugiej strony niektóre podnoszone kwestie wiązały się z nowymi i ważnymi zagadnieniami prawnymi, dotyczącymi przykładowo kwalifikacji prawnej sporu i jego związku ze sprawami z zakresu służby publicznej, dopuszczalności żądań odszkodowawczych w aspekcie terminu, analogicznego stosowania pięcioletniego terminu przedawnienia w przypadku skarg o odszkodowanie, wykładni statutów JET w następstwie wyroku Sądu z dnia 12 grudnia 1996 r. w sprawach połączonych T-177/94 i T-377/94 Altmann i in. przeciwko Komisji (Rec. s. II-2041) lub wymagały złożonych ocen stanu faktycznego, dotyczących w szczególności charakteru obowiązków skarżących w ramach JET i odtworzenia indywidualnych ścieżek kariery, niezbędnego w celu ustalenia praw finansowych każdego z nich. Przeważającą większość spornych kwestii sąd rozstrzygnął na korzyść skarżących.

10 Wyliczenia przedłożone przez Komisję w celu ustalenia wysokości szkód były zdaniem skarżących często niedokładne, co wiązało się z koniecznością dokonania przez nich pracochłonnych weryfikacji.

11 Skarżący uważają, iż dołożyli starań w celu zminimalizowania wysokości kosztów, współpracując ze swoimi adwokatami i obywając się bez pomocy sollicitors, powierzając mniej istotne kwestie mniej doświadczonym niż główni doradcy barristers, którzy żądali umiarkowanego wynagrodzenia, a także uzyskując wkład finansowy ze strony skarżących w podobnej sprawie T-144/02 Eagle i in. przeciwko Komisji.

12 Sprawa miała ich zdaniem precedensowe znaczenie w wielu aspektach, w szczególności ze względu na fakt, że naruszenie prawa wspólnotowego przez Komisję nastąpiło w ramach ważnego projektu wspólnotowego, że działanie Komisji było kontynuowane przez cały czas trwania projektu, dotyczyło masowego i powtarzającego się zatrudniania członków personelu kontraktowego i z tego powodu stanowiło kwalifikowane naruszenie prawa przez tę instytucję.

13 Sprawa miała dla skarżących duże znaczenie finansowe, co znajduje odzwierciedlenie w łącznej kwocie odszkodowań (29 654 315,55 GBP) wypłaconej przez Komisję, a koszty — w stosunku do tej kwoty i liczby skarżących — były ich zdaniem skromne. Sprawa miała także istotne znaczenie gospodarcze dla Wspólnot.

14 Zdaniem skarżących Komisja niesłusznie na podstawie okoliczności, że z jej strony całą sprawą zajmował się jeden pełnomocnik, krytykowała fakt skorzystania przez nich z kilku adwokatów i biegłego księgowego. Zaangażowanie tych osób okazało się konieczne z uwagi na złożoność sprawy, a co się tyczy Komisji — w rzeczywistości instytucję tę wspierali w czasie postępowania liczni urzędnicy. W każdym razie skarżący mieli znacznie więcej pracy niż Komisja, przede wszystkim z uwagi na rozkład ciężaru dowodu.

15 Zdaniem skarżących Komisja niesłusznie porównuje niniejszą sprawę ze zwykłą sprawą z zakresu służby publicznej i w związku z tym proponuje ustalenie kosztów na kwotę 250 000 GBP.

16 Wniosek skarżących o ustalenie kosztów obejmuje w skromnej części czynniki dotyczące utraty dochodów oraz kosztów przejazdów trzech niezawodowych przedstawicieli wykonujących czynności związane z prowadzeniem sprawy, które to czynności i tak musiałyby zostać wykonane, po wyższych kosztach, przez solicitors.

Podatek od wartości dodanej (VAT) od kosztów podlegających zwrotowi również podlega zwrotowi, podobnie jak koszty poniesione w celu przygotowania niniejszego wniosku o ustalenie kosztów.

17 Komisja podnosi, że nie ma podstaw do przyznania kosztów w kwocie wyższej niż proponowane przez nią 250 000 GBP. Propozycja ta, wynikająca z przemnożenia rozsądnej wysokości kosztów na jedną sprawę urzędnika (szacowanej na 8500 EUR) przez mnożnik 15, w celu uwzględnienia zbiorowego charakteru sprawy, a następnie dodatkowo przez mnożnik 15, w celu uwzględnienia zabiegów niezbędnych dla ustalenia indywidualnego poziomu odszkodowania, i wreszcie przez mnożnik 1/1,3, w celu uwzględnienia kursu wymiany, jest jej zdaniem bardziej rozsądna.

18 Argument skarżących, zgodnie z którym wysokość ich żądania jest uzasadniona zachowaniem Komisji, która broniąc się w postępowaniu głównym nadużywała ich zdaniem prawa, jest w opinii Komisji błędny.

19 Zachowanie jednej ze stron podczas postępowania ma bowiem znaczenie, jak uważa Komisja, jedynie przy orzekaniu o podziale kosztów w samym wyroku.

20 W każdym razie we wniosku o ustalenie kosztów nic nie wskazuje na zachowanie Komisji mogące być kwalifikowane jako nadużycie. Komisja uważa, że skarżący mylą podnoszenie argumentu niezasadnego z rozmyślnym podnoszeniem argumentu bezcelowego lub wynikającego ze złej wiary. W niniejszej sprawie Komisja jedynie broniła się, a Sąd w wyroku wstępnym i wyroku końcowym w żaden sposób nie zaznaczył, by jej zachowanie miało charakter nadużycia lub by przedstawiała bezcelowe argumenty.

21 Co do drobnych błędów rachunkowych, trudnych zresztą do uniknięcia, popełnionych przez Komisję, Komisja przyznała się do nich bez wchodzenia w spór. Skarżący również zresztą popełnili pewne błędy rachunkowe.

22 Komisja, która nie zamierza kwestionować konkretnie tego czy innego argumentu podnoszonego przez skarżących w celu uzasadnienia skorzystania z pomocy kilku doradców, zauważa jednak, że broniła się w sprawie przy pomocy jednego pełnomocnika, który w znacznej mierze pracował sam i był wspomagany przez innych pełnomocników jedynie w niektórych aspektach sprawy. Komisja wyraża wątpliwość co do konieczności uczestniczenia w rozprawie z dnia 23 września 2003 r. dwóch doradców, mając na względzie fakt, że rozprawa ta dotyczyła tylko jednej kwestii prawnej, dotyczącej podstawy skargi. Nie zgadza się z żądaniami dotyczącymi utraty dochodów i kosztów przejazdu trzech niezawodowych przedstawicieli skarżących. Natomiast żądania w zakresie kosztów niniejszego postępowania w sprawie ustalenia kosztów Komisja uważa za zbyt wygórowane.

23 Co się tyczy twierdzenia, jakoby skarżący mieli więcej pracy niż Komisja, zauważa ona, że ona sama przedstawiła liczne dowody w trakcie postępowania oraz musiała poświęcić swój czas na badanie dowodów przedstawionych przez skarżących. Jej zdaniem możliwe do uwzględnienia są jedynie koszty adwokatów reprezentujących skarżących. Argument, że skarżący zminimalizowali swoje koszty bezpośrednio współpracując z doradcami, nie uzasadnia żądanej kwoty, lecz co najwyżej wyjaśnia, dlaczego kwota ta nie jest jeszcze wyższa, a zdaniem Komisji nie ma to znaczenia dla sprawy.

24 Komisja zwraca uwagę, że aż do zaawansowanego etapu sprawy głównej zasadnicze kwestie były wspólne dla wszystkich skarżących, a zatem mogły być badane łącznie.

Prawdą jest, że na późniejszym etapie kwestie te mogły wywoływać różne skutki w zależności od indywidualnych sytuacji, lecz nie umniejsza to możliwości ich zbiorowego opracowywania na początku.

25 Komisja przyznaje, że niniejsza sprawa prezentuje pewne szczególne aspekty i nie zaprzecza, że jej waga znacząco przewyższa wagę zwykłych spraw pracowniczych. Twierdzi, że to właśnie uzasadnia jej nadzwyczaj hojną propozycję w wysokości 250 000 GBP. Nie ma jednak powodów, by iść jeszcze dalej, w szczególności z uwagi na fakt, że podnoszone kwestie były aż do wyroku wstępnego w szerokim zakresie wspólne dla 95 skarżących, i to dopiero później należało przystąpić do dokonania rozróżnień między skarżącymi, zresztą w sposób całkowicie możliwy do opanowania w praktyce.

26 Co się tyczy argumentu skarżących, zgodnie z którym żądane koszty są proporcjonalnie niższe od kosztów żądanych w innych sprawach, Komisja zauważa, że w innych dziedzinach, na przykład w sprawach z zakresu konkurencji, koncentracji i pomocy państwa, żądane koszty stanowią często wyraźnie niższy udział w zaangażowanych interesach finansowych, co nie jest dla sądu wspólnotowego przeszkodą do dokonania znaczącego obniżenia tych kosztów.

Ocena Sądu

27 Zgodnie z art. 91 lit. b) regulaminu Sądu do kosztów podlegających zwrotowi zalicza się „wydatki niezbędne poczynione przez strony w związku z postępowaniem, w szczególności koszty podróży i pobytu, a także wynagrodzenia pełnomocników, doradców oraz adwokatów lub radców prawnych". Z przepisu tego wynika, że koszty podlegające zwrotowi ograniczają się, po pierwsze, do tych, które zostały poniesione w związku

z postępowaniem przed Sądem, a po drugie, do tych, które były w tym celu niezbędne (postanowienia Sądu: z dnia 24 stycznia 2002 r. w sprawie T-38/95 DEP Groupe Origny przeciwko Komisji, Rec. s. II-217, pkt 28; z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie T-342/99 Airtours przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1785, pkt 13).

28 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że w braku przepisów wspólnotowych o charakterze taryfowym Sąd winien dokonać swobodnej oceny danych zebranych w sprawie, mając na uwadze przedmiot i charakter sporu, jego znaczenie dla prawa wspólnotowego, jak również stopień trudności sprawy, nakład pracy, jakiego wymagało postępowanie sporne od uczestniczących w nim pełnomocników lub doradców skarżącego oraz interesy ekonomiczne, jakie strony miały w tym sporze (ww. w pkt 27 postanowienie w sprawie Airtours przeciwko Komisji; zob. także analogicznie postanowienie prezesa trzeciej izby Trybunału z dnia 26 listopada 1985 r. w sprawie 318/82 DEP Leeuwarder Papierwarenfabriek przeciwko Komisji, Rec. s. 3727, pkt 3).

29 Odnośnie do przedmiotu sporu i jego charakteru należy stwierdzić, że niniejsza sprawa dotyczyła warunków naboru i pracy osób pracujących dla wspólnego przedsiębiorstwa JET i w związku z tym były w niej poruszane — z uwagi na szczególny charakter przepisów regulujących funkcjonowanie tego wspólnego przedsiębiorstwa, na co Sąd zwrócił już uwagę (postanowienie Sądu z dnia 25 czerwca 1998 r. w sprawach połączonych T-177/94 DEP, T-377/94 DEP i T-99/95 DEP Altmann i in. przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-299, II-883, pkt 22), delikatne kwestie. Komisja przyznaje zresztą, że szczególne aspekty niniejszej sprawy mogą uzasadniać koszty w znaczącej wysokości.

30 Co się tyczy znaczenia niniejszej sprawy z punktu widzenia prawa wspólnotowego, Sąd zauważa, że sprawa ta z pewnością jest ważna, lecz znaczenie jej jest ograniczone do

sporów z zakresu służby publicznej, a w tych ramach, dokładniej, do stosunków między Wspólnotami a osobami mogącymi być zatrudnionymi w strukturach porównywalnych ze wspólnym przedsiębiorstwem JET.

31 Jeżeli chodzi o stopień trudności sprawy, nakład pracy, jakiego wymagało postępowanie sporne od uczestniczących w nim pełnomocników lub doradców skarżących, należy wskazać, że przynajmniej w pierwszej części postępowania przed Sądem, do wydania wyroku wstępnego, podnoszone kwestie, dotyczące w szczególności związku sporu ze sprawami z zakresu odpowiedzialności pozaumownej czy też jego związku ze stosunkami między Wspólnotą a jej pracownikami, dopuszczalności żądań odszkodowawczych w aspekcie terminu lub wreszcie wykładni statutów JET, były delikatne, lecz wspólne dla wszystkich skarżących.

32 Dopiero w drugiej części postępowania, poświęconej ustalaniu kwoty odszkodowania należnego od Komisji na rzecz każdego ze skarżących, konieczne było przeprowadzenie rozróżnienia między indywidualnymi sytuacjami. Ponadto należy przypomnieć, że postępowanie przed Sądem obejmowało jedynie pozostające kwestie sporne między stronami (wyrok końcowy, pkt 7–13 i 39–106), a kwestie uzgodnione Sąd jedynie przyjął do wiadomości (wyrok końcowy, pkt 33–38).

33 Odnośnie do interesów gospodarczych, jakie strony miały w niniejszej sprawie, Sąd stwierdza, że były one bardzo istotne zarówno dla skarżących postrzeganych indywidualnie, jak i dla Komisji. Chodziło bowiem o żądania odszkodowawcze związane ze stosunkami pracy trwającymi, w przypadku więcej niż połowy skarżących, ponad 10 lat (wyrok wstępny, pkt 27). W tej kwestii należy wskazać, że znaczenie gospodarcze sprawy jedynie częściowo znajduje odzwierciedlenie w całkowitej kwocie odszkodowań, wynoszącej 29 654 315,55 GBP, ostatecznie wypłaconej przez Komisję

skarżącym, jako że kwota ta wynika z zastosowania w tej sprawie pięcioletniego okresu przedawnienia, zainspirowanego terminem przewidzianym w art. 46 statutu Trybunału (wyrok wstępny, pkt 57–85).

34 Mając na względzie naturę podniesionych kwestii, znaczenie sporu oraz techniczny charakter obliczeń niezbędnych dla ustalenia indywidualnych praw skarżących, Sąd uważa, że skorzystanie przez nich z kilku doradców oraz biegłego księgowego nie jest nieuzasadnione, lecz konieczność uczestniczenia w rozprawie z dnia 23 września 2003 r. dwóch doradców nie została potwierdzona.

35 Co się tyczy argumentu skarżących, zgodnie z którym kwota kosztów podlegających zwrotowi powinna odzwierciedlać zachowanie Komisji w trakcie postępowania głównego, mające ich zdaniem charakter nadużycia, argument ten nie zasługuje na uwzględnienie jako nieistotny dla sprawy.

36 O ile bowiem zachowanie jednej ze stron mające charakter nadużycia ma znaczenie przy orzekaniu przez Sąd o podziale kosztów w wyroku lub postanowieniu kończącym postępowanie zgodnie z art. 87 § 1 i art. 87 § 3 akapit drugi regulaminu, o tyle takie zachowanie nie ma żadnego znaczenia na etapie ustalania kosztów dokonywanego przez Sąd na podstawie art. 92 § 1 regulaminu, gdyż postępowanie w sprawie ustalenia kosztów ma charakter obiektywny, a jego celem jest ustalenie niezbędnych kosztów poniesionych dla celów postępowania, niezależnie od tego, czy zachowanie, które spowodowało te koszty, miało charakter nadużycia, czy też takiego charakteru nie miało.

37 Ze względu na całość powyższych rozważań słuszne będzie ustalenie całości kosztów podlegających zwrotowi poniesionych przez skarżących na kwotę 300 000 GBP, która to kwota uwzględnia wszystkie okoliczności sprawy do dnia wydania niniejszego postanowienia.

Z powyższych względów

SĄD (piąta izba)

postanawia, co następuje:

Całkowita kwota kosztów podlegających zwrotowi przez Komisję na rzecz Stephena G. Sandersa oraz 94 pozostałych skarżących, których nazwiska są zamieszczone w załączniku, zostaje ustalona na 300 000 funtów szterlingów (GBP).

Sporządzono w Luksemburgu w dniu 9 listopada 2009 r.

Sekretarz — Prezes

E. Coulon — M. Vilaras

Załącznik

Keith Ashby,

Mark Ashman,

Geoff Atkins,

Yvonne Austin,

Neville Bainbridge,

R. Baker,

Ian Barlow,

Terry Boyce,

Robert Bracey,

Brian C. Brown,

Mike Browne,

James Bruce,

Neil Butler,

Paul Carman,

Roy Clapinson,

Royce Clay,

Derek Downes,

Graham Evans,

Jim Evans,

Tony Gallagher,

David Gear,

John Gedney,

David Grey,

Barry Grieveson,

Bernhard Haist,

David Hamilton,

Ray Handley,

Roy Harrison,

Michael Hart,

Phillip Haydon,

Ivor Hayward,

Mark Hopkins,

Keith Howard,

Peter Howarth,

Cyril Hume,

Eifion Jones,

Glyn Jones,

Andrew Lawler,

Gordon MacMillan,

Peter Martin,

Christopher May,

Derek May,

Ian Merrigan,

Richard Middleton,

Simon Mills,

Ray Musselwhite,

Tim Napper,

Keith Nicholls,

Mike Organ,

Robert Page,

Dai Parry,

Bill Parsons,

Derek Pledge,

Tim R. Potter,

Geoff Preece,

Tom Price,

Steve Richardson,

Shirley Rivers-Playle,

Alan Rolfe,

Michael Russell,

Stephen Sanders,

Stephen Scott,

John Shaw,

Michael R. Sibbald,

Nigel Skinner,

Paul G. Smith,

Tracey Smith,

Tony Spelzini,

Robin Stafford-Allen,

Robin Stagg,

Graham Stanley,

David Starkey,

Dave Sutton,

John Tait,

Michael E. Taylor,

Paul Tigwell,

George Toft,

Jim Tulloch,

Pat Twynam,

Tony Walden,

Martin Walker,

Norman Wallace,

Patrick Walsh,

Peter Watkins,

Mike Way,

Alan West,

Andy Whitby,

Srilal P. Wijetunge,

Brian L. Willis,

David J. Wilson,

David W. Wilson,

Julie Wright,

John Yorkshades,

David Young.